

ОУ "Св. Паисий Хилендарски"

с.Кранше,община Белица, област Благоевград,тел.074405-436,факс074405 436,e - mail:ou.kraishte@abv.bg

Утвърждавам:

Директор

УЧЕБНА ПРОГРАМА

за разширена подготовка по Изобразително изкуство

V клас

2023- 2024 учебна година

Хорариум на избираемите учебни часове: 1,5/ 51

Изготвил:*B. Vaklyov*.....

/Ибрахим Вакльов/

ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО ЗА V КЛАС

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ.

1. Хорариум часове по учебен план:

2 часа седмично = 68 часа годишно.

2. Място и роля на обучението по изобразително изкуство за общообразователната подготовка на учениците от V клас.

Учебният предмет *Изобразително изкуство* приобщава учениците към национални и общочовешки художествени ценности. Заедно с учебния предмет *Музика* той съставя културнообразователната област *Изкуства*.

Обучението по изобразително изкуство в пети клас способства за разгръщане на естетическите, творческите и емоционалните изяви на учениците.

3. Място и роля на обучението по изобразително изкуство, съотнесено към Държавните образователни изисквания (ДОИ).

Държавните образователни изисквания са основата, върху която конкретното учебно съдържание се интерпретира от учителя за създаване на модел за учебен процес. Той се подчинява на определен творчески замисъл и се ориентира към проблеми на природната и социално-културната среда.

4. Знания, умения и отношения.

Системата от знания, умения и отношения по изобразително изкуство, съотнесени към учебното съдържание, е резултат на продължителен процес на обучение.

Знанията са тази необходима основа, върху която се изграждат практически умения и отношения.

Практическите умения разкриват същността на учебния предмет *Изобразително изкуство*. Те имат основно значение в обучението.

Отношенията способстват за формиране на собствена естетическа оценка. Обучението по изобразително изкуство приобщава учениците към национални и общочовешки ценности, развива тяхната индивидуалност и способности за социалната им адаптация.

II. ЦЕЛИ.

В V клас обучението по изобразително изкуство включва следните цели:

- развиване на визуалното мислене чрез системни упражнения;
- проучване и анализиране на някои от най-разпространените визуални средства за информация и комуникация;
- експериментиране с материали и техники.
- дискутиране на естетически и екологически проблеми на околната среда.
- създаване на навици за системни посещения на музеи, художествени галерии и изложби.

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО В V КЛАС.

Обучението по изобразително изкуство в V клас е естествено продължение на предхождащите класове. Учебното съдържание по изобразително изкуство включва основни проблеми на:

- **Възприемане на действителността;**
- **Възприемане на изкуството;**
- **Учебно-творческа дейност.**

Очакваните резултати от обучението по изобразително изкуство включват основни знания и умения за:

- създаване на фантазни образи чрез комбиниране и преработване на визуални елементи от реални обекти, пространства и ситуации;
- интерпретиране на образи (визуални, литературни, музикални) по асоциации;
- избиране на материали и техники според конкретната изобразителна задача;
- усвояване на понятия за основните видове и жанрове изобразително изкуство;
- разкриване на връзки между видове, жанрове и епохи със значими имена от българското и световното изкуство.

IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ.

Учебното съдържание е представено в единна за всички учебни предмети таблица, в която отделните колони имат следните особености за предмета *Изобразително изкуство*:

1. Ядра на учебното съдържание. Те включват обобщени групи проблеми за обучението в прогимназиалния етап: зрително възприятие и фантазия, изразни средства на визуалния образ, система от средства за визуална информация и комуникация, структура на художествената творба.

2. Стандарти на учебното съдържание. За разлика от другите учебни предмети, тук стандартите са израз на резултати през целия прогимназиален етап (V-VIII клас), а не са само при завършване на VIII клас. Очакваните резултати за даден клас (колона 3) са общи за всички стандарти на съответното ядро.

3. Очаквани резултати по основни учебни проблеми и задачи. Учебното съдържание по изобразително изкуство не е разпределено по теми, а по учебни проблеми и задачи. Това осигурява правото на учителя сам да определя конкретното съдържание на учебната работа, включително нейното тематично съдържание, съобразено с Държавните образователни изисквания и конкретните условия на учебния процес.

4. Ключовите понятия и знания на сетивно-аналитична основа. Те интерпретират особеностите на понятийния апарат по изобразително изкуство. Ключовите понятия не са нови в прекия смисъл на тази дума, но знанията за тях се разширяват във всеки следващ клас на основата на сетивното възприятие и практическата изобразителна дейност. С това се подготвя теоретическото им усвояване в гимназиалния етап.

5. Контекст и дейности. Контекстът включва конкретни начини за осъществяване на съответни дейности. В тази колона са отразени и някои специфични организационни форми за участие в изобразителна дейност или за формиране на определено отношение.

6. Възможности за междупредметни връзки. Тази колона има изключително значение за организацията и резултатите на целия учебен процес по изобразително изкуство, особено в прилагането на нови структури на учебното съдържание и съвременни методически подходи.

V. ОЦЕНЯВАНЕ – СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ.

Оценяването на резултатите от учебната работа по изобразително изкуство в прогимназиалния етап обхваща следните видове оценки:

Начална оценка – в началото на учебната година (входящо равнище).

Текуща оценка – за резултати от отделни уроци или от по-големи методически единици (дидактически комплекси).

Срочна оценка – в края на учебния срок (междинно равнище).

Годишна оценка – в края на учебната година (изходящо равнище).

Оценката по изобразително изкуство има дидактически и естетически показатели.

Дидактическите показатели се отнасят до изпълнението на поставените учебно-практически задачи и до усвояването на определени теоретични знания за изобразителното изкуство, които съответстват на Държавните образователни изисквания (ДОИ).

Естетическите показатели отразяват качествените характеристики на възрастовите и индивидуалните творчески прояви на ученика.

Оценката по изобразително изкуство е комплексна (съдържа дидактически и естетически показатели).

Цифровата оценка е задължителна и се формира по преценка на учителя, с отчитане на дидактически и естетически фактори. При всички случаи оценката е поощрителна в полза на ученика. Тя отразява желанието и интереса на ученика към участие в часовете по изобразително изкуство и стремежа му да развива собствените си творчески изобразителни способности, мислене и въображение.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ.

При изпълнение на учебната програма по изобразително изкуство е необходимо да се имат предвид някои основни положения:

1. Учебното съдържание не е годишно разпределение; ядрата не са раздели; стандартите не са теми. От това следва, че учебната програма е изходен материал, основа за педагогическо творчество на учителя. В зависимост от конкретните условия за работа учителят може самостоятелно да определя съдържанието, последователността, методите и организацията на учебната работа по изобразително изкуство, като се съобразява с Държавните образователни изисквания.

Практическите задачи съсредоточават теоретически, психологически и естетически проблеми на обучението по изобразително изкуство. Те представляват най-малките, основни единици на учебния процес.

Препоръчва се в обучението по изобразително изкуство да се използват по-големи методически единици – **дидактически комплекси**. Те обединяват група уроци по общи учебни проблеми и задачи на едно или повече образователни ядра и стандарти.

2. В прогимназиалния етап се придава важно значение на междупредметните връзки. Те са предпоставка за успешна учебна работа. Същността на ядрото Зрително възприятие и фантазия свързва обучението по изобразително изкуство с предметите *Човекът и природата, Български език и литература*; ядрото – Изразни средства на визуалния образ осъществява връзка с *Математика и Технологии*; ядрото – Система от

средства за визуална информация и комуникация се интегрира с визуалните знаци по всички учебни предмети; ядрото – Структура на художествената творба осъществява тясна връзка с предмета *Музика* и *Български език и литература*.

Засилените междупредметни връзки и нарастващото влияние на факторите на околната среда дават възможност в обучението по изобразително изкуство да се използва организационната форма **образователен проект** с интегрално-ситуационно съдържание.

3. В обучението по изобразително изкуство в V клас е необходимо учителят да създава проблемни ситуации, които стимулират творческото мислене и мотивират творческата активност на учениците.

4. Резултатите от обучението по изобразително изкуство могат да бъдат проверявани и оценявани чрез различни **традиционни и съвременни методи и форми**: индивидуални и общи корекции, обсъждане на резултати от учебната дейност, контролни задачи, тест и др.

УТВЪРДИЛ

Директор:
(Име, фамилия, подпис)

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО

ЗА V КЛАС

РАЗШИРЕНА ПОДГОТОВКА
1,5 часа седмично (51 часа годишно)

№ по ред	Учебна седмица	Тема на урочната единица	Вид на урочна единица	Очаквани резултати на ниво урочна единица	Методи, използвани при работата върху урочната единица	Бележки
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1. час	IX 1. седм. – IX	ВИДОВЕ И ЖАНРОВЕ В ИЗОБРАЗИТЕЛНОТО ИЗКУСТВО – ПРЕГОВОР	Преговор и обобщение. Диагностика на входно ниво		Входното ниво се оценява чрез тестови задачи.	
2. час	IX 2. седм. – IX	ВИДОВЕ И ЖАНРОВЕ В ИЗОБРАЗИТЕЛНОТО ИЗКУСТВО – ПРЕГОВОР	Контрол и оценка. Диагностика на входно ниво		Входното ниво се оценява чрез тестови задачи.	
3. час	IX 3. седм. – IX	ВИДОВЕ ПЕЙЗАЖ Към темата „Видове и жанрове в изящите изкуства“	Упражнение	Разграничава произведения на изящите изкуства по вид и жанр.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
4. час	4. септ. – X	ФАНТАСТИЧЕН ПЕЙЗАЖ Към темата „Видове и жанрове в изящните изкуства“	Практически дейности за развиване на творческите способности и въображение	Разграничава произведения на изящните изкуства по вид и жанр.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
5. час	5. септ. – X	ВИДОВЕ ПОРТРЕТ Към темата „Видове и жанрове в изящните изкуства“	Упражнение	Разграничава произведения на изящните изкуства по вид и жанр. Съпоставя различни видове и жанрове изящни изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
6. час	6. септ. – X	ВИДОВЕ ПОРТРЕТ Към темата „Видове и жанрове в изящните изкуства“	Упражнение	Разграничава произведения на изящните изкуства по вид и жанр. Съпоставя различни видове и жанрове изящни изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
7. час	7. септ. – X	СКУЛПТУРЕН ПОРТРЕТ Към темата „Видове и жанрове в изящните изкуства“	Контрол и оценка	Обсъжда особеностите на различни видове и жанрове изящни изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
08. час	8. септ. – XI	СКУЛПТУРЕН ПОРТРЕТ Към темата „Видове и жанрове в изящните изкуства“	Упражнение	Обсъжда особеностите на различни видове и жанрове изящни изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
09. час	9. септ. – XI	ВИДОВЕ НАТЮРМОРТ Към темата „Видове и жанрове в изящните изкуства“	Упражнение	Разграничава произведения на изящните изкуства по вид и жанр. Съпоставя различни видове и жанрове изящни изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
10. час	10. септ. – XI	ВИДОВЕ НАТЮРМОРТ Към темата „Видове и жанрове в изящните изкуства“	Упражнение	Разграничава произведения на изящните изкуства по вид и жанр. Съпоставя различни видове и жанрове изящни изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
11. час	11. септ. – XI	ФОРМИ И ПОВЪРХНОСТИ Към темата „Формите в природата – възприемане на цвят, структура и пропорции“	Практически дейности за развиване на творческите способности и въображение	Притежава знания за форма и структура на обекти от природната среда. Оценява обекти от природната среда от естетическа гледна точка.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
12. час	12. септ. – XII	ФОРМИ И ПРОПОРЦИИ Към темата „Формите в природата – възприемане на цвят, структура и пропорции“	Упражнение	Притежава знания за форма и структура на обекти от природната среда. Оценява обекти от природната среда от естетическа гледна точка.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
13. час	13. септ. – XII	ФОРМИ И ПРОПОРЦИИ Към темата „Формите в природата – възприемане на цвят, структура и пропорции“	Упражнение	Притежава знания за форма и структура на обекти от природната среда. Оценява обекти от природната среда от естетическа гледна точка.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
14. час	14. септ. – XII	ЖИВОПИСНИ И ГРАФИЧНИ ФАКТУРИ Към темата „Формите в природата – възприемане на цвят, структура и пропорции“	Упражнение	Притежава знания за форма и структура на обекти от природната среда. Оценява обекти от природната среда от естетическа гледна точка.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
15. час	15. септ. – I	ЖИВОПИСНИ И ГРАФИЧНИ ФАКТУРИ Към темата „Формите в природата – възприемане на цвят, структура и пропорции“	Упражнение	Притежава знания за форма и структура на обекти от природната среда. Оценява обекти от природната среда от естетическа гледна точка.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
16. час	16. септ. – I	ГРАФИЧНИ И ЖИВОПИСНИ РИСУНКИ Към темата „Изразни	Упражнение	Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. Оценява приложението на изразните средства	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
		средства в изящните изкуства“		в изобразителното изкуство и ученическото творчество.		
17. час	17. септ. – I	ГРАФИЧНИ И ЖИВОПИСНИ РИСУНКИ Към темата „Изразни средства в изящните изкуства“	Упражнение	Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. Оценява приложението на изразните средства в изобразителното изкуство и ученическото творчество.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
18. час	18. септ. – I	ХАРТИЕНИ ПЛАСТИКИ Към темата „Изразни средства в изящните изкуства“	Практически дейности за развиване на творческите способности и въображение	Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. Оценява приложението на изразните средства в изобразителното изкуство и ученическото творчество.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
19. час	18. септ. – II	ХАРТИЕНИ ПЛАСТИКИ Към темата „Изразни средства в изящните изкуства“	Практически дейности за развиване на творческите способности и въображение	Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. Оценява приложението на изразните средства в изобразителното изкуство и ученическото творчество.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
20. час	19. септ. – II	ЦВЕТЪТ КАТО ИЗРАЗНО СРЕДСТВО Към темата „Изразни средства в изящните изкуства“	Упражнение	Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. Оценява приложението на изразните средства в изобразителното изкуство и ученическото творчество.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
21. час	19. септ. – II	ЦВЕТЪТ КАТО ИЗРАЗНО СРЕДСТВО Към темата „Изразни средства в изящните изкуства“	Упражнение	Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. Оценява приложението на изразните средства в изобразителното изкуство и ученическото творчество.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
22. час	20. септ. – II	ЦВЕТЕН РЕЛЕФ Към темата „Изразни средства в изящните изкуства“	Практически дейности за развиване на творческите способности и	Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. Оценява приложението на изразните средства в изобразителното изкуство и ученическото творчество.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
23. час	20. септ. – II	ЦВЕТЕН РЕЛЕФ Към темата „Изразни средства в изящните изкуства“	въображение Практически дейности за развиване на творческите способности и въображение	Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. Оценява приложението на изразните средства в изобразителното изкуство и ученическото творчество.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
24. час	21 септ. – II	РИСУВАНЕ С ПЕРО И ТУШ Към темата „Изразни средства в изящните изкуства“	Упражнение	Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. Оценява приложението на изразните средства в изобразителното изкуство и ученическото творчество.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
25. час	21. септ. – III	РИСУВАНЕ С ПЕРО И ТУШ Към темата: „Изразни средства в изящните изкуства“	Упражнение	Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. Оценява приложението на изразните средства в изобразителното изкуство и ученическото творчество.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
26. час	22 септ. – III	РИСУВАНЕ С АКВАРЕЛ И ТУШ Към темата „Изразни средства в изящните изкуства“	Контрол и оценка	Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. Оценява приложението на изразните средства в изобразителното изкуство и ученическото творчество.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
27. час	22. септ. – III	РИСУВАНЕ С АКВАРЕЛ И ТУШ Към темата „Изразни средства в изящните изкуства“	Контрол и оценка	Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. Оценява приложението на изразните средства в изобразителното изкуство и ученическото творчество.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
28. час	23. септ. – III	ВИДОВЕ ФИГУРАЛНА КОМПОЗИЦИЯ Към темата „Композицията в изящните изкуства“	Упражнение	Познава основни видове композиция в изящните изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
29. час	23. септ. – II I	ВИДОВЕ ФИГУРАЛНА КОМПОЗИЦИЯ Към темата „Композицията в изящните изкуства“	Упражнение	Познава основни видове композиция в изящните изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
30. час	24. септ. – III	СКУЛПТУРНА КОМПОЗИЦИЯ Към темата „Композицията в изящните изкуства“	Практически дейности за развиване на творческите способности и въображение	Познава основни видове композиция в изящните изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
31. час	24. септ. – III	СКУЛПТУРНА КОМПОЗИЦИЯ Към темата „Композицията в изящните изкуства“	Практически дейности за развиване на творческите способности и въображение	Познава основни видове композиция в изящните изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
32. час	25. септ. – III	НЕФИГУРАЛНА КОМПОЗИЦИЯ Към темата „Композицията в изящните изкуства“	Практически дейности за развиване на творческите способности и въображение	Познава основни видове композиция в изящните изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
33. час	25. септ. – IV	НЕФИГУРАЛНА КОМПОЗИЦИЯ Към темата „Композицията в изящните изкуства“	Практически дейности за развиване на творческите способности и въображение	Познава основни видове композиция в изящните изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
34. час	26. септ. – IV	ГРАФИЧНА КОМПОЗИЦИЯ Към темата „Композицията в изящните изкуства“	Контрол и оценка. Междина диагностика	Познава основни видове композиция в изящните изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
35. час	26. септ. – IV	ГРАФИЧНА КОМПОЗИЦИЯ Към темата „Композицията в изящните изкуства“	Урок за контрол и оценка. Междинна диагностика	Познава основни видове композиция в изящните изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
36. час	27. септ. – IV	КОМПОЗИРАНЕ НА ФИГУРИ С КОЛАЗ Към темата „Композицията в изящните изкуства“	Практически дейности за развиване на творческите способности и въображение	Познава основни видове композиция в изящните изкуства.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
37. час	27. септ. – IV	ДВИЖЕЩИ СЕ ОБРАЗИ Към темата „ИЗКУСТВО И ВИРТУАЛНА СРЕДА – Изобразително изкуство и дигитално изобразение“	Упражнение		Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
38. час	28. септ. – IV	ДВИЖЕЩИ СЕ ОБРАЗИ Към темата „ИЗКУСТВО И ВИРТУАЛНА СРЕДА – Изобразително изкуство и дигитално изобразение“	Упражнение	Коментира възможностите на различни компютърни програми за създаване на художествени проекти.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
39-час	28. септ. – IV	СИМВОЛИ И ЗНАЦИ ВЪВ ВИРТУАЛНА СРЕДА Към темата „ИЗКУСТВО И ВИРТУАЛНА СРЕДА – Изобразително изкуство и дигитално изобразение“	Упражнение	Коментира възможностите на различни компютърни програми за създаване на художествени проекти.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
40, час	29. септ. - V	СИМВОЛИ И ЗНАЦИ ВЪВ ВИРТУАЛНА СРЕДА Към темата „ИЗКУСТВО И ВИРТУАЛНА СРЕДА – Изобразително изкуство и дигитално изображение“	Упражнение	Коментира възможностите на различни компютърни програми за създаване на художествени проекти.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
41, час	29. септ. - V	ИНФОРМАЦИОННА СТРАНИЦА ЗА ИЗКУСТВО Към темата „ИЗКУСТВО И ВИРТУАЛНА СРЕДА – Информационни страници за изкуство“	Упражнение	Коментира видове информационни страници за изкуство – на автори, галерии, музеи.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
42, час	30. септ. - V	ИНФОРМАЦИОННА СТРАНИЦА ЗА ИЗКУСТВО Към темата „ИЗКУСТВО И ВИРТУАЛНА СРЕДА – Информационни страници за изкуство“	Упражнение	Коментира видове информационни страници за изкуство – на автори, галерии, музеи.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
43, час	30. септ. - V	ИНТЕРАКТИВЕН ХУДОЖЕСТВЕН ПРОЕКТ Към темата „ИЗКУСТВО И ВИРТУАЛНА СРЕДА – Изкуство и интерактивни мрежи за сътрудничество“	Практически дейности за развиване на творческите способности и въображение	Познава форми за диалог и сътрудничество чрез изкуство в интернет.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
44. час	31. септ. – V	ОБЩУВАНЕ И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ СЪС СИМВОЛИ И ЗНАЦИ Към темата „ИЗКУСТВО И ВИРТУАЛНА СРЕДА – Изкуство и интерактивни мрежи за сътрудничество“	Упражнение	Познава форми за диалог и сътрудничество чрез изкуство в интернет.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
45. час	31. септ. – V	ПОГЛЕД КЪМ ПРАИСТОРИЧЕСКОТО ИЗКУСТВО Към темата „Праисторическо изкуство и изкуство на Древния свят“	Упражнение	Познава най-общо праисторическото изкуство. Описва особености на изкуството през палеолита и неолита.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
46. час	32. септ. – V	ПОГЛЕД КЪМ ПРАИСТОРИЧЕСКОТО ИЗКУСТВО Към темата „Праисторическо изкуство и изкуство на Древния свят“	Упражнение	Познава най-общо праисторическото изкуство. Описва особености на изкуството през палеолита и неолита.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
47. час	32. септ. – V	ИЗКУСТВОТО НА ДВУРЕЧИЕТО Към темата „Праисторическо изкуство и изкуство на Древния свят“	Упражнение	Разграничава творби на изкуството и архитектурата от Двуречието. Коментира образци от изкуството на Двуречието.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
48. час	33. септ. – VI	ИЗКУСТВОТО НА ДРЕВЕН ЕГИПЕТ Към тема: „Праисторическо изкуство и изкуство на Древния свят“	Упражнение	Разграничава творби на изкуството и архитектурата от Древен Египет. Коментира образци от изкуството на Древен Египет.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
49. час	33. септ. – VI	ИЗКУСТВОТО НА ДРЕВЕН ЕГИПЕТ Към темата „Праисторическо изкуство и изкуство на Древния свят“		Разграничава творби на изкуството и архитектурата от Древен Египет. Коментира образци от изкуството на Древен Египет.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
50. час	34. септ. – VI	ИЗКУСТВОТО НА ДРЕВНА ГЪРЦИЯ Към темата „Праисторическо изкуство и изкуство на Древния свят“	Упражнение	Разграничава творби на изкуството и архитектурата от Древна Гърция. Коментира образци от изкуството на Древна Гърция.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	
51. час	34. септ. – VI	ИЗКУСТВОТО НА ДРЕВЕН РИМ Към темата „Праисторическо изкуство и изкуство на Древния свят“	Упражнение	Разграничава творби на изкуството и архитектурата от Древен Рим. Коментира образци от изкуството на Древен Рим.	Оценяването е чрез резултата от изпълнение на изобразителни задачи.	

Разработил: *У.с.р.а.х.м. В.а.к.л.в.о.в.*.....*В.В.В.*
 (Име, фамилия, подпис)

ОУ "Св. Паисий Хилендарски"

с.Кранше,община Белица,област Благоевград,тел.074405-436,факс074405436, e mail:ou.kraishte@abv.bg

Утвърждавам:

Директор:

/Атидже Къосова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

за разширена подготовка по човекът и природата

V клас

2023 – 2024 учебна година

Хорариум на избираемите учебни часове: 1/34

Изготвил:

(Елза Терзиева)

1. КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

34 учебни седмици по 1 учебен час седмично – 34 учебни часа годишно

Учебната програма за разширена подготовка по човекът и природата за 5 клас е разделена на четири части:

„Физични явления“, Вещества и техните свойства“, „Структура и жизнени процеси на организмите“, „Единство на природата“.

Първите три части съответстват на три природни направления – физика, химия и биология, а четвъртата част осигурява възможност за изграждане на цялостна картина в съзнанието на учениците за природата, нейното единство и многообразие. Интеграцията на учебното знание се реализира чрез идеята за взаимната обвързаност между обектите и процесите в природата. Тя е заложена във всички елементи на програмата, като се подчертава и обобщава чрез четвъртата част.

Учебният материал за разширена подготовка по човекът и природата за 5 клас е насоченост към задълбочаване и разширяване знанията на учениците относно изучаваното в четирите раздела; усъвършенстване на уменията за наблюдение и извършване на опити, повишаване равнището на компетентност чрез обобщаване и систематизиране на съществени признаци, изграждане на екологична култура и система от правила за здравословен начин на живот.

За успешното изпълнение на програмата е необходимо да се прилагат и съчетават традиционни и съвременни форми, методи и подходи при организиране на учебния процес, с активно включване на елементи на изследователския и на проблемния подход. За разкриване на експерименталната същност на природните науки е необходимо да се използват всички възможности за демонстрационен, лабораторен и домашен експеримент.

Използването на учебната програма може да осигури условия за: подкрепа при формирането на базисните знания, умения и отношения, свързани с постигане на изискванията за резултатите от обучението по човекът и природата; развитието на мисленото, паметта и въображението; мотивиране за извършване на лабораторни дейности; усвояване на основни знания и формиране на умения, отнасящи се до обекти и явления, свързани със Земята и Слънчевата система; основните гравитни елементи на веществата и организми; топлинни явления; свойства на веществата и смеси; жизнени процеси при многоклетъчни организми, в това число и при човека.

Целите на обучението са:

Изграждане на устойчив интерес към процесите в неживата и живата природа.

Да се формират на структурна и функционална основна понятия, свързани с тела, вещества, смеси, Слънчевата система, топлинни явления, процесите хранене, дишане и отделяне при растения, животни и човека.

Да се формират умения за наблюдение на обекти, процеси и явления и извършване на опити (включително с използване на прибори и лабораторни съдове).

Да се формира отношение към мястото, ролята и отговорността на всеки към обществото, природната среда и нейното опазване.

ПЪРВИ УЧЕБЕН СРОК

№ по ред	Учебна седмица по ред/месец	Тема на урочната единица	Урочна единица за:	Очаквани резултати на ниво учебна единица	Методи	Забележка
1	2	3	4	5	6	7
Част I. Физични явления						
1	1 - IX	Характеристика на телата.	Преговор	<ul style="list-style-type: none"> Актуализация на основните знания за телата от учебното съдържание по човекът и природата 4 клас. 		
2	2 - X	Изследване на формата, обема и масата на телата	Лабораторен урок	<ul style="list-style-type: none"> Изследва форма на твърди тела, течности и газове. Изследва обем и маса на твърди тела, течности и газове. 		
3	3 - X	Създаване на модели на градусни частици и на вещества	Практически урок	<ul style="list-style-type: none"> Създава модели на градусни частици и вещества. 		
4	4 - X	Градивни частици и температура	Контрол и оценка	<ul style="list-style-type: none"> Комбинира знания и ги прилага при стандартни условия. 		
5	5 - X	Топлопроводност и конвекция	Нови знания	<ul style="list-style-type: none"> Анализира процесите топлопроводност и конвекция и оценява тяхното практическо приложение. 		
6	6 - XI	Топлинните явления в природата, в бита и техниката	Нови знания	<ul style="list-style-type: none"> Интерпретира на качествено равнище преходите между различните състояния на веществата. 		

7	7 - XI	Разпространение на светлината	Нови знания	<ul style="list-style-type: none"> • Оценява значението на топлинните явления за природата, бита и техниката. • Анализира и представя графично праволинейното разпространение на светлината, пренасянето на енергия, образуването на сянка и отражението на светлината. 		
8	8 - XI	Звезди и галактики	Нови знания	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и разграничава звезди, съзвездия и галактики. 		
9	9 - XI	Нашата Слънчева система	Нови знания	<ul style="list-style-type: none"> • Аргументира състава, големината, положението и движението на планетите в Слънчевата система. 		
10	10 - XII	Земя и Луна – гравитационни сили	Нови знания	<ul style="list-style-type: none"> • Аргументира смяната на сезоните, фазите на Луната, лунните и слънчевите затъмнения с движиенето на Земята и Луната. • Аргументира орбиталното движение на планетите и техните спътници с действието на гравитационните сили. 		
11	11 - XII	Космонавтика и космически изследвания	Семинарен урок	<ul style="list-style-type: none"> • Генерира информация за основни моменти от развитието на космонавтиката и космическите изследвания (изкуствени спътници, космически сонди и станции). 		
12	12 - XII	Ориентиране по Полярната звезда	Практически урок	<ul style="list-style-type: none"> • Генерира информация за съзвездията Голяма мечка, Малка мечка и Полярната звезда. 		

Част II. Вещества и техните свойства

13	13 - XII	Установяване на физични и химични свойства на вещества. Физични и химични промени с веществата.	Лабораторен урок	<ul style="list-style-type: none"> • Изследва вещества по състав, физични и химични свойства. • Изследва физични и химични промени с вещества. 	
14	14 - I	Получаване и разделяне на нееднородни и еднородни смеси	Лабораторен урок	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира смеси в газообразно, течно и твърдо състояние. 	
15	15 - I	Замърсяване на въздуха и последиствията от това. Опазване чистотата на въздуха.	Семинарен урок	<ul style="list-style-type: none"> • Оценява източници на замърсяване на атмосферата – природни явления и човешка дейност. • Прогнозира вещества като замърсители на въздуха и преценява въздействието им върху околната среда и здравето на човека. • Защишава и отхвърля възможности за опазване чистотата на въздуха. 	
16	16 - I	Изследване на някои свойства на водните разтвори.	Лабораторен урок	<ul style="list-style-type: none"> • Аргументира свойствата на разтворите със свойствата на съставните им части и с техните количества. • Разделя наситени и ненаситени разтвори. 	
17	17 - I	Замърсяване на водата и последиствията от това. Опазване чистотата на водата.	Семинарен урок	<ul style="list-style-type: none"> • Прогнозира вещества като замърсители на водата и преценява въздействието им върху околната среда и здравето на човека. 	

18	18 - II	Физични явления. Вещества и техните свойства.	Контрол и оценка	<ul style="list-style-type: none"> • Комбинира знания и ги прилага при стандартни условия. • Комбинира знания и ги прилага при нестандартни условия. 		
----	---------	--	------------------	--	--	--

ВТОРИ УЧЕБЕН СРОК

Част III. Структура и жизнени процеси на организмите						
№ по ред	Учебна седмица по ред/месец	Тема на урочната единица	Урочна единица за:	Очаквани резултати на ниво учебна единица	Методи	Забележка
19	19- II	Създаване на модели на растителна и животинска клетка.	Практически урок	<ul style="list-style-type: none"> • Съставя описание, схеми, модели на устройство на растителна и на животинска клетка. • Моделира клетки с материали по избор. 		
20	20 -II	Работа с увеличителни уреди –лупа и микроскоп. Наблюдение на трайни микроскопски препарати.	Лабораторен урок	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява, посочва и означава върху изобразения частите на лупа и микроскоп. • Прилага алгоритъм за работа с микроскоп и наблюдение на микроскопски препарати. 		
21	21- II	Групиране и сравняване на организмите на Земята. Изготвяне на схема на петте групи организми.	Семинарен урок	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава организмите по броя клетки и илюстрира с примери. Прави връзка между голямото многообразие на организмите и необходимостта от тяхното групиране. 		

22	22- III	Наблюдение на трайни микроскопски препарати на еноклетъчни организми с микроскоп.	Лабораторен урок	<ul style="list-style-type: none"> Съставя схеми и означава петте групи организми. Прилага алгоритъм за наблюдение на трайни микроскопски препарати. 		
23	23- III	Взаимовръзка между организмите помежду си и с околната среда.	Обобщение	<ul style="list-style-type: none"> Систематизира, обобщава знанията си за клетка, еноклетъчен и многоклетъчен организъм. Прави анализ на връзки и зависимости между организмите, между тях и средата. 		
24	24- III	Хранене на растенията и животните. Изготвяне на схема на фотосинтезата и храносмилателна система на животните.	Практически урок	<ul style="list-style-type: none"> Описва и проследява по схема процеса хранене при растенията... Дефинира несамостояно хранене и назовава веществата, необходими за хранене на животните. Сравнява самостояното хранене на растенията с несамостояното хранене на животните. 		
25	25- III	Основни жизнени процеси при животните	Обобщение	<ul style="list-style-type: none"> Систематизира и обобщава знанията за хранене, дишане и отделяне при животните. Прилага алгоритъм : уствойство – функция – биологично значение. 		
26	26- III	Основни жизнени процеси при растенията.	Обобщение	<ul style="list-style-type: none"> Систематизира и обобщава знанията за хранене, дишане и отделяне при растенията. Прилага алгоритъм : уствойство – функция – биологично значение. 		

27	27- IV	Храносмилателна система на човека. Препоръки за здравословно меню и здравословен режим на учениците.	Нови знания	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира (на изображение, модел) органи и функции на храносмилателната система. Оценява ролята на кръвта за осъществяване на връзката между храносмилателната система и клетките в човешкия организъм. • Определя същността на здравословното хранене, оценява и прилага правила за здравословно хранене. 	
28	28- IV	Здравни познания за храносмилателната система на човека. Правила и съвети за укрепване на храносмилателната система на човека.	Нови знания	<ul style="list-style-type: none"> • Зачитава фактори, които влияят благоприятно, и отхвърлят такива, които влияят неблагоприятно на храносмилателната система. • Оценява и прилага правила за превенция на храносмилателната система. 	
29	29- IV	Дихателна система на човека. Здравни познания и правила за укрепване на дихателната система на човека.	Нови знания	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира (на изображение, модел) органи и функции на дихателната система. Оценява ролята на кръвта за осъществяване на връзката между дихателната система и клетките в човешкия организъм. • Зачитава фактори, които влияят благоприятно, и отхвърля такива, които влияят неблагоприятно върху дихателната система. Оценява и прилага правила за превенция на дихателната система. 	
30	30- V	Отделителна система на човека.	Нови знания	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира (на изображение, модел) органи и функции на 	

		Здравни познания и правила за укрепване на отделителната система на човека.		отделителната система. Оценява ролята на кръвта за осъществяване на връзката между отделителната система и клетките в човешкия организъм. Аргументира примери за други органи съгледителна функция (бял дроб, кожа).		
31	31- V	Здравословен начин на живот – правила и съвети. Изготвяне на постер за здравословен начин на живот.	Обобщение	<ul style="list-style-type: none"> • Защитава фактори, които влияят благоприятно, и отхвърля такива, които влияят неблагоприятно върху отделителната система. • Оценява и прилага правила за превенция на отделителната система. 		
				<ul style="list-style-type: none"> • Обобщава и затвърдява знания и умения за здравословен начин на живот. Изброява фактори, които влияят неблагоприятно върху храносмилателната, дихателната и отделителната система. Прилага правила и съвети за превенция и здравословен начин на живот. • Прилага знания и умения в съставяне на постер за здравословно хранене. 		
Част IV. Единство на природата						
32	32- V	Единство на природата. Човекът – част от природата.	Обобщение	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и аргументира общи и различни свойства на неживата и живата природа. Избира и преценява примери за единството на материалния свят. 		

33	33- VI	Структура и жизнени процеси на организмите. Единство на природата.	Контрол и оценка	<ul style="list-style-type: none"> Представя човека като част от природата. Оценка състоянието на околната среда и връзката със здравето на човека. Прогнозира и оценява резултати от въздействия на човека върху природата. Комбиниращи знания и ги прилага при стандартни условия. Комбиниращи знания и ги прилага при нестандартни условия. Показва знания и умения, свързани с очакваните резултати и основните понятия по човекът и природата в 5 клас. 		
34	34- VI	Живот в хармония с природата.	Практически урок	<ul style="list-style-type: none"> Критикува ролята на човека за съхраняване на природата и многообразието на организмите. 		

Изготвил: Елза Терзиева.....

 /име, фамилия, подпис/

ОУ "Св. Паисий Хилендарски" с. Краище, община Белица,
област Благоевград, тел. 074405-436, факс 074405-436, mail: ou.kraishite@abv.bg

ОУ „Св.Паисий Хилендарски“ с.Краище

УТВЪРЖДАВАМ,

ДИРЕКТОР: Агидже Късеева

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ЗА РАЗШИРЕНА ПОДГОТОВКА ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК
VI-,A, B“ КЛАС

ЗА УЧЕБНАТА 2023 /2024 ГОДИНА

ХОНУРАРИУМ НА ИЗБИРАЕМИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ: 1 ч / 34 ч.
(срочен/годишен)

Изготвил: Авушка Джембазка

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Общуването на чужд език е една от основните компетентности, разписани в Европейската референтна рамка като ключови за личната успешна реализация и интегриране в обществото при съвременните условия на глобализация. Английският език отдавна е заел своето водещо място в световен мащаб както в сферата на комуникационните и информационните технологии, бизнеса и политиката, така и в средното и висше образование, медиите и туризма.

Настоящата учебна програма е предназначена за обучение на ученици в VI клас, които в края на VII клас се очаква да постигнат **ниво A2 по Общата европейска езикова рамка**. Конкретната цел на програмата е да **надгради основните умения** – слушане, четене, говорене и писане, заложен в програмата за общообразователна подготовка по чужд език.

Програмата е съставена за 34 учебни часа годишно.

ЦЕЛИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

- ✓ Разширява и задълбочава знанията и уменията от шести клас и предходни класове.
- ✓ Надгражда основни и развива допълнителни комуникативни умения за общуване на английски език по тематични области от общообразователната подготовка.
- ✓ Затвърдява и разширява уменията за разбиране на несложни текстове за четене и слушане, обогатява лексиката.
- ✓ Надгражда основни и допълнителни умения за изразяване в писмена форма.
- ✓ Разширява знанията за граматическата система на английския език.
- ✓ Развива логическото мислене и уменията си за самостоятелно вземане на решения и търсене на връзки с усвоеното по други предмети.
- ✓ Развива и обогатява интереса и знанията за света и англоговорящите страни, възпитава в толерантност и разбиране на различни култури, развива умения за подкрепа на устойчивото развитие.

- ✓ Задълбочава междупредметните връзки.
- ✓ Гарантира висока мотивация и постижения.

Програмата представя **функционално граматичните категории**, контекста, в който те ще се изучават, и дейностите, чрез които учениците ще постигнат очакваните резултати.

Важно място се отделя и на интегрирането на обучението по английски език в общата образователна и учебно-възпитателна училищна програма и осъществяването на връзките между предметите. Изучаването на английски език не само ползва знания и умения от други учебни предмети, но от своя страна ги подпомага и обогатява, а също така създава условия за **формиране на стабилна ценностна система** и адекватно социално поведение в межкултурен контекст. Програмата конкретизира очакваните резултати и предлага **допълващи теми** по тематични области по всяко едно от четирите умения – слушане, четене, говорене и писане.

Ключовите четири езикови умения са разработени по тематични области, а не като цяло.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ПО ОСНОВНИ УМЕНИЯ – СЛУШАНЕ, ЧЕТЕНЕ, ГОВОРЕНЕ И ПИСАНЕ (декомпозирани стандарти по тематични области)	НОВИ ЗНАНИЯ
I. Аз и другите <ul style="list-style-type: none"> • Интереси и предпочитания, бъдеща професия и/или занимание • Норми на поведение • Правила за интернет безопасност 	СЛУШАНЕ Ученикът може да: <ul style="list-style-type: none"> • разбира интереси и предпочитания от кратки текстове и диалози в подробности за тях; • разбира типични фрази и диалози по темите; • разбира указания, съвети и правила за нормите на поведение в различни ситуации и правила за интернет безопасност. 	ФОНЕТИКА+ <ol style="list-style-type: none"> 1. Diphthongs [ei], [ai], [au], [oi], [ou] 2. Long vowels 3. Смесово/логическо ударение в изречението ГРАМАТИКА+
	ЧЕТЕНЕ	

<p><u>Ученикът може да:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • разбира конкретни и необходими подробности от текстове и статии по темите, решава въпросници, попълва липсващи думи в контекст; • търси и намира информация в интернет по различни теми; • подрежда и попълва текстове и диалози, съотнася заглавия. <p>ГОВОРЕНЕ</p> <p><u>Ученикът може:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • при диалогична и монологична реч – да води кратък разговор без помощ от събеседника, като изисква и дава информация в подробности за своите предпочитания и интереси; • да описва накратко модели и норми на поведение в различни ситуации; • да дава мотивирани предложения и съвети за безопасно поведение в интернет; • да разказва случки и събития по темите и прави изводи; • да описва свои постижения в различни области на училищния живот; • да описва какъв иска да стане и защо – бъдеща 	<p>1. Местоимения</p> <p>Относителни и въпросителни местоимения Who; Who(m); Whose; Which; That</p> <p>Неопределителни местоимения Some – Any Few – A few Little – A little All (of) – Most (of) Both (of) – None (of) Either (of) – Neither (of)</p> <p>2. Съществително име</p> <p>Определителен, неопределителен и нулев член. Количествено определяне – определители, които се използват едновременно за бройми и небройми съществителни.</p> <p>3. Прилагателно име</p> <p>Прилагателни, завършващи на: -ed -ing</p>
--	--

	<p>професия и занимание;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да помага на другите да изразят идеите си; • да ползва уместна лексика; говори с разбираемо произношение; • да представя устно презентация на правила за интернет безопасност. <p>ПИСАНЕ Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пише текст/ електронно писмо или да отговаря на въпросник; • прави описание на картина, снимка и др. • разказва за своите и чужди интереси; изразява мнение за норми и правила на поведение в обществото, интернет и в конкретна ситуация; • изразява убеденост; изразява и приема благодарности, съвета; • съобразява граматични и правописни норми; редактира, преподрежда и допълва кратки текстове; • пише кратък разказ; преразказва; • изработва постер/ презентация по зададена тема/ проект. 	<p>Adjectives comparing equal quantities as many.....as as few.....as as much.....as as little.....as</p> <p>Adjectives comparing unequal quantities more.....than fewer.....than less.....than</p> <p>Ред на подредане на прилагателните имена – по избор.</p> <p>4. Наречия:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за начин; • за място. <p>5. Глагол и глаголни времена</p> <p>Модални глаголи – must, should Will/shall Герундий Глаголни фрази Фразеологични глаголи – често срещани</p>
--	---	--

<p>II. Светът около мен</p> <ul style="list-style-type: none"> • Технологии • Транспорт • Рискове ежедневното 	<p>СЛУШАНЕ <u>Ученикът може да:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • разбира обясненията на учителя и репликите на своите съученици; • разбира и разпознава от кратки текстове до 120 думи, обяви и диалози, видове транспорт, съобщения за бедствия и аварии, указания за поведение в извънредни ситуации; значими събития и рискови ситуации от ежедневието; • разбира и разпознава от кратки текстове приложението на новы технологии в ежедневието си. <p>ЧЕТЕНЕ <u>Ученикът може да:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • да разбира конкретни и необходими подробности и указания от текстовете по темите, разпознава видовете транспорт по характеристики, разпознава рискове по описание; • попълва и комбинира текстове и диалози, поставя заглавия; • търси в интернет информация за нови технологии и рискове в ежедневието. <p>ГОВОРЕНЕ <u>Ученикът може:</u></p> <p>При диалогична реч:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да води кратък разговор без помощ от събеседника, 	<p>Условни изречения от нулев и първи тип</p> <p>Минало просто време или минало продължително време – положителна, отрицателна и въпросителна форма, кратки отговори, наречия за време, употреба, неправилни глаголи</p> <p>Used to</p> <p>Бъдеще просто време – положителна, отрицателна и въпросителна форма, кратки отговори, наречия за време, употреба</p> <p>Бъдеще време с be going to</p> <p>Бъдеще продължително време – положителна, отрицателна и въпросителна форма, кратки отговори, наречия за време, употреба</p> <p>Видове изречения – просто и сложно съчинено изречение, съчинителни съюзи</p> <p>ЛЕКСИКА+</p> <p>Основни лексикални групи за VI клас:</p> <ul style="list-style-type: none"> • личност и характер;
--	--	--

	<p>като изисква и дава информация в подробности за видовете транспорт и техните основни характеристики, изразява мнение;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да описва снимка/ картина на природно бедствие и др. • да дава предложения и съветва. <p>При монологична реч:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да разказва за новите технологии в ежедневието си, за пътуванията си с различни видове транспорт; • да дава съвети за поведение в рискови ситуации; • да ползва подходяща лексика и спазва граматически норми; • да говори с бавен до умерен ритъм и с произношение и интонация, нарушаващи разбирането. <p>ПИСАНЕ Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пише текст/ електронно писмо/ разказ или да отговаря на въпросник, като описва преживяни пътувания или рискови ситуации; • съобразява граматични и правописни норми; редактира кратки текстове; • изработва постер/ презентация по зададена тема; • разписва правила и съветва за модели на поведение в 	<ul style="list-style-type: none"> • интереси и предпочитания; • норми на поведение; • селска и градска среда; • транспорт; • професии; • любими занимания; • спорт и здравословен начин на живот; • ястия, напитки (в заведенията за хранене); • опазване на околната среда; <p>Допълнителни лексикални групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • приятелства и интернет; • желания и предпочитания; • задължения и отговорности; • професия и професионални характеристики;
--	--	--

<p>III. Моето всекидневие и здравословен начин на живот</p> <ul style="list-style-type: none"> • Спорт 	<p>рискови ситуации и в обществения транспорт.</p> <p>СЛУШАНЕ Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разбира и разпознава от кратки текстове до 150 думи, обяви, съобщения и диалози и описания на различни видове спорт, екипировка и правила; • разбира често употребявани изрази и фрази. <p>ЧЕТЕНЕ Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • извлича основна информация и отговаря на въпроси по даден текст; • ползва въпросници, съотнася информация към видовете спорт; • търси и подбира информация в интернет за известни спортисти. <p>ГОВОРЕНЕ Ученикът може да:</p> <p>При диалогична реч – да води кратък разговор без помощ от събеседника, като изисква и дава информация в подробности за предпочитани спортове, за свои и чужди спортни постижения;</p> <p>При монологична реч:</p> <ul style="list-style-type: none"> • описва традиционни, нови и екстремни спортове и по снимка; 	<ul style="list-style-type: none"> • ваканция и пътуване.
---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • разказва и съветва за правила за безопасност при различни видове спорт; • описва любимия си спортист или отбор; • да говори с бавен до умерен ритъм и с произношение и интонация, нарушаващи разбирането. <p>ПИСАНЕ Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разказва писмено за любимия си спорт, отбор или спортист; • съобразява граматични и правописни норми; • редактира и допълва кратки текстове и диалози. 	
<p>IV. Аз и природата</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аз опазвам околната среда 	<p>СЛУШАНЕ Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разбира и разпознава кратки текстове, новини, съобщения и диалози във връзка с околната среда, както и указания/ съвети за опазването ѝ; • разбира указания, намерения и изказвания общо по темата; • разбира често употребявани изрази и фрази. <p>ЧЕТЕНЕ Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разбира конкретни и необходими подробности от 	

	<p>текстове, обяви, брошури и статии по опазване на околната среда;</p> <ul style="list-style-type: none"> • извежда кратки изводи от тематични текстове; • допълва, редактира и съотнася текстове и заглавия; • търси и намира информация в интернет по различни теми; • попълва липсващи думи в контекст; • решава кратки въпросници и тестове, извлича основна информация; 	
	<p>ГОВОРЕНЕ <u>Ученикът може да:</u> При диалогична и монологична реч – да води описателен кратък разговор без помощ от събеседника, относно личния си принос в опазването ѝ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • описва накратко собственото си мнение; • ползва подходяща лексика и спазва граматически норми; • говори с бавен до умерен ритъм и с произношение и интонация, нарушаващи разбирането. <p>ПИСАНЕ <u>Ученикът може да:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • пише кратко описание и дава кратки съвети за приноса на всеки към опазването на околната среда; 	

	<ul style="list-style-type: none"> • съобразява граматични и правописни норми; • редактира кратки текстове. 	
<p>V. България и светът</p> <ul style="list-style-type: none"> • Празнични традиции в България и по света • Световни дни 	<p>СЛУШАНЕ Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разбира и разпознава по описание от кратки текстове до 120 думи, новини, съобщения и диалози, национални празнични традиции в света и България; • обвързва национални празници и чествания със съответните страни по света; • разбира често употребявани изрази и фрази; • извлича основна информация. <p>ЧЕТЕНЕ Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разбира конкретни и необходими подробности от текстове, обяви, брошури и статии за празници и чествания по света, световни дни; • извежда кратки изводи от тематични текстове; • допълва, редактира и съотнася текстове и заглавия; • търси и намира информация в интернет за отбелязването на световни дни; • попълва липсващи думи в контекст; 	

- решава кратки въпросници и тестове, извлича основна информация.

ГОВОРЕНЕ

Ученикът може :

- **При диалогична и монологична реч** – да води описателен кратък разговор без помощ от събеседника относно световни дни и традиции по страните по света;
- да ползва подходяща лексика и спазва граматически норми, да говори с бавен до умерен ритъм, с интонация и произношение, непречици на разбирането.

ПИСАНЕ

Ученикът може да:

- пише текст/ електронно писмо/ разказ или да отговаря на въпросник, като описва семейни, национални и международни празнични дни и традиции,
- съобразява граматични и правописни норми;
- отговаря на въпроси по текстове, поставя заглавия;
- редактира кратки текстове.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ ГОДИШЕН БРОЙ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

За нови знания	50%
За упражнения, преговор, обобщение и практически дейности	45%
За контрол и оценяване	5%

ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Устни изпитвания и участие в клас	минимум 2 оценки
Писмени задачи в клас и контролни работи	минимум 2 оценки
Работа по проекти – постери, презентации, други	минимум 1 оценки

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
Умения за общуване на английски език	Интегрирано изграждане на четирите езикови умения – слушане, говорене, четене и писане чрез надграждане на граматическите и лексикални нива от общообразователната подготовка с акцент на говоренето и комуникативните умения, устно представяне на проекти пред аудитория.
Компетентности в областта на българския език	Междупредметна връзка с учебния предмет български език и литература чрез пряка връзка с изучаваните граматически категории в българския език, затвърждаване на частите на речта и обогатяване на лексиката и подбора на подходящи езикови форми.
Основни компетентности в областта на природните и обществени науки, информационните технологии,	Междупредметни връзки с: <ul style="list-style-type: none"> • човекът и природата – с акцент върху устойчивото развитие и Световните дни на ООН за опазване на природата; • география и икономика – с акцент върху странознанието и националните

<p>Физическо възпитание и спорт</p>	<p>традиции и кухни;</p> <ul style="list-style-type: none"> • информационни технологии – с развиване знанията и уменията за търсене, подбор и онагледяване чрез презентации на теми и лично мнение, интернет безопасност; • физическо възпитание и спорт – чрез разширяване на познанията в областта на спорта, спортисти с високи постижения, екип и екипировка.
<p>Социални, културни и граждански компетентности</p>	<p>Участие в екипи по проекти и индивидуални дейности, норми и правила на поведение, умения за презентиране на лично мнение, изказването и защитаването на лична теза, обща култура в областта на проблемите на съвременното, запознаването с чужди култури и традиции, уважение към семейните традиции.</p>
<p>Инициативност и предприемчивост</p>	<p>Генериране на идеи и взимане на решения в екип и индивидуално, изграждане на работни навици – спазване на срокове, изисквания към съдържание и оформление на проекти, иновации и генериране на нови идеи, личен пример и споделяне на добри практики.</p>
<p>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и здравословен начин на живот и спорт</p>	<p>Предлагане на идеи за принос към устойчивото развитие, даване на личен пример, регламентиране на здравословното хранене и начин на живот, възможните начини за опазване на околната среда; познаване на новите и нестандартни спортове, отбелязване на Световни дни на ООН за опазване на околната среда.</p>

ПОДХОДИ И МЕТОДИ ПРИ ОБУЧЕНИЕТО ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Обучението по английски език в VI клас по настоящата програма за разширена подготовка затвърждава, задълбочава и развива заложените четири ключови умения, като **акцентира върху**:

- ✓ индивидуалния подход, като дава възможност за развитие на личните умения, знания и интереси у всеки ученик чрез диференциране на дейностите в рамките на учебния час съобразно нивото на владеее на езика на всеки ученик;

- ✓ практическата насоченост на обучението и общуването в клас само на английски език;
- ✓ формиране на основна обща култура, социални и граждански компетентности, межкултурно общуване и развиване на толерантност;
- ✓ личностно изграждане чрез възможността за индивидуална и екипна изява и създаване на условия за презентиране на виждания и даване на личен пример;
- ✓ развитието на чувството за национална идентичност и уважение на семейните традиции;
- ✓ дава възможност на учителя да прилага разнообразни подходи, методи и стратегии в обучението, за по-широко приложение на информационните технологии и дигиталните компетентности на учениците;
- ✓ формиране на базова култура на личността: нравствена, правна, естетическа, физическа, култура на труда, на общуването, култура по опазване на околната среда;
- ✓ общуване в клас на английски език (родният език се използва при необходимост).

Използвана литература:

1. The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)
2. YOUR SPACE 2 – учебна система 5-7. клас на Cambridge University Press, одобрена от МОН със Заповед № РД 09-320/04.03.2014 г.
3. MESSAGES 2 – учебна система 5-7. клас на Cambridge University Press, одобрена от МОН със Заповед № РД 09-317/05.03.2007 г.
4. CAMBRIDGE ENGLISH: Key (KET) for Schools – Handbook for teachers for examination from January 2015 and official preparation materials
5. CAMBRIDGE ENGLISH: Flyers (YLE Flyers) Handbook for teachers for Starters, Movers, Flyers and official preparation materials
6. Да зная повече английски в 6. клас – учебно помагало, изд. Клет България ЕООД
7. Essential Grammar in Use 4th Edition A1-B1, Cambridge University Press
8. English Grammar in Use 3th Edition for intermediate students – silver version, Cambridge University Press

Годишно тематично разпределение по английски език за 6 клас за избираеми учебни часове

№ по ред	Учебна седмица /месец	Тема на урочната единица	Урочна единица	Компетентност и като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми/или раздели	Забележка
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	1- IX	Welcome to <u>school</u>	Урок за преговор	Speaking – about ability; school life. Listening – understanding children talking about themselves. Writing – completing forms and email.	Revising listening skills - understand, analyze and evaluate: <ul style="list-style-type: none"> • the purpose; • the intended audience; • the main ideas; • the supporting details. 	Revising verb tenses – present simple, present continuous, simple past, and going to. It provides students with examples to analyze and to complete with the correct form of the verbs given.	Introductory exercises	
2.	2-X	Grammar & Lexis Review	Урок за преговор					
3	3-X	- Verb Tenses Skills Review Talking about summer holiday - Listening - Speaking						
4	4-X	1. Skills revision Exercises.	Урок за проверка на знания	Reading/Listening and writing exercises.			Провеждан е на тест за ВХОДНО НИВО	

5	5-X	Talk about past and present abilities 3/4 Fit and healthy	Урок за нови знания	Speaking – present and past abilities; getting fit; childhood hobby. Writing – health and how you feel; blog article about free-time activities. Listening – a conversation about a free-time activity. Reading – understanding personal information on a webpage.	Grammar. Adverbs of manner. Can; can't; could; couldn't. Be able to. General skills or abilities in the past and present and past simple. Used to. Vocabulary parts of the body; sport and exercise; appearance. Word stress.	Talking about ability in the present. Talking about general ability in the past and ability on specific occasions in the past. The different uses of can, could and be able to. Complete the sentences with... Complete the practice activity and conversation questions. Read and listen. Work in pairs. Matching and fill.	Project „Important years in your life“
6	6-XI		Урок за нови знания				
7	7- XI	5/6 Past activities and hobbies	Урок за упражненија				
8	8-XI	Unit 2 I am talking on my mobile 1/2. Present	Урок за нови знания	Speaking – for using public transport. Listening – transport people	Grammar – Present Continuous Tense – affirmative/negative/interrogative.	Complete the sentences with... Read and listen. Work in pairs.	Project „My unforgettable journey“

9	9- XI	Continuous Tense – affirmative/negative 3/4 Past Continuous Tense – interrogative; when and while Eco- friendly/Green Transportation	Урок за нови знания	use. Reading – metros around the world; public transport rules.	For something which continued before and after another action. For something that happened before and after a particular time. To show that something continued for some . For something that was happening again and again. With verbs which show change or growth. When/while. Vocabulary – Festivals and special days; transport.	Matching and fill in.		
10	10- XII	1/2. Language check – unit 1/2 review Test	Урок за преговор 1 учебен час Проверка на знания 1 учебен час	Grammar. Vocabulary integrated skills (listening, speaking, reading, writing).				
11	11- XII	Unit 3 Surfing the Net 1/2 Gerund – verbs that act as nouns. Gerund is not progressive tense	Урок за нови знания	Speaking – accurately associate verbs with infinitives or gerund in a controlled context. Writing – can complete	Grammar. Gerunds and Infinitives. Gerund as a subject. Gerund as an object. Gerund as a complement. Verbs Followed by Gerunds. Verbs Followed by	Listen and read. Table fill in. Work in pairs. Rewriting sentences. Warm up. Read and listen. Work in pairs. Matching and		
12	12- XII	3. Gerund as a						

13	13.XII	subject Gerund as an object; Gerund as a complement	Урок за упражнения	sentences using a gerund or infinitive. Listening – What would you do. Reading – Internet is a dangerous place when is used incorrectly. Speaking – what actions to take when students feel unsafe or uncomfortable, and when and how to seek assistance. Writing – why safety rules are important. What should you do if you or one of your friends needs help?	Infinitives. Verbs followed by either.	fill in.	Project „Safe Net“ „Safety rules“	
14	14-I	Unit 4 1/2. Holidays plans	Урок за нови знания	Speaking – asking for tourist information; planned holiday; ordering meal in a restaurant; describing New Year's celebrations.	Grammar. Present Simple or Continuous. Adverbs of manner. Should/shouldn't. First conditional. Verbs and prepositions. Future Simple Tense short review.	Read and listen. Work in pairs. Matching and fill in. Listen and write. Extra exercises.	Project „New Year's resolutions“	
15	15-I	3/4. Advice about travelling	Урок за упражнения					

16	16- I	Unit 5 Grammar.Exercise	Урок за упражнения	Writing – email with travel advice; email asking about travel advice; your New Year's resolutions. Listening – what people like when travelling. Reading – a prize holiday.	To be going to. Vocabulary Important things when you are on holiday. Checking in at a hotel. Asking for and giving directions.			
17	17- I	Famous monuments	Урок за упражнения		Grammar. Vocabulary.	Read and listen. Work in pairs. Matching and fill in. Speaking skills.		
18.	18- II	Term Test	Проверка на знания –	Grammar test. Skills test.			Progress Check tests	
19	19- II	Speaking skills Short story.past simple and past continuous.	Урок за дискусия				Дискутира не результати от теста и оформяне на срочни оценки	
20	20- II	Unit 6 Changing World 1/2. Will for predictions, willingness,	Урок за нови знания 2 учебни часа	Speaking – talking about future intentions and plans, technology.	Grammar. First conditional; Shall Will Used for talking about or	Read and listen. Work in pairs. Matching and fill in.		

21	21- II	<p>beliefs First conditional shall</p> <p>3/4. Will for offers, promises and decisions, voluntary action, capacity or capability</p>	<p>Урок за упражнени я 2 учебни часа</p>	<p>Writing – about future intentions. Listening – weather forecast; technology. Reading – the future of the planet; understand that pollution is harmful to all living things.</p>	<p>predicting the future. Used for showing that somebody is willing to do something. Used for asking somebody to do something. Used for ordering somebody to do something. Used for stating what you think is probably true. Used for talking about habits. Vocabulary. Describe the environmental impact of humans. Give examples of ways we can reduce, reuse, and recycle waste.</p>		
22	22- III	<p>Unit 7 1/2 Present Continuous for future action or to be going to. What do you want to be when you grow up?</p>	<p>Урок за упражнени я 2 учебни часа</p>	<p>Speaking – job descriptions; predictions. Writing – future plans or arrangements. Listening – career zone. Reading – question quizzes.</p>	<p>Grammar. The present continuous – refers to fixed future events and emphasises that plans or arrangements have already been made; „going to“ – future intentions that have been decided but have not been fully planned; „going to“ to make predictions.</p>	<p>To provide practice of the vocabulary of jobs and of reading and speaking skills. To introduce the topic of jobs with discussion and a dictation. To identify and exchange information.</p>	<p>Project „What do you want to be when you grow up?“</p>

23	23-III	1/2. Language check Test	Проверка на знания – 2 учебни часа	Integrated skills (listening, speaking, reading, writing).	Grammar. Vocabulary.	Adjectives as.....as. Vocabulary. Question quizzes. Job descriptions. Jobs and occupations vocabulary.	To allow learners to give their own opinions about what makes a good/bad job.	Progress test. Skills test	
24	24- III	<u>Unit 8</u> 1/2 Future Continuous Tense	Урок за нови знания 2 учебни часа	Speaking – Predict our points in time; a list of changes, that students could make to their life.	Grammar. The future continuous - to project ourselves into the future; - for predicting or guessing about future events; - to ask politely for information about the future;	Students make statements about things humans will still be doing and things that will have replaced some of those things at a certain point in time, e.g. 2035, then get them to compare and discuss their predictions.			
25	25- III	3/4 Time capsule	Урок за упражнени я 2 учебни часа	Writing – Futurologists; what will be happening in the class at exactly this time next week.	- refer to continuous events that we expect to happen in the future. Vocabulary.				
26	26- IV	<u>Unit 9</u> Disasters and emergencies	Урок за нови знания	Speaking – develop speaking skills through a debate.	Grammar. Shall. Prepositions of movement. Pronouns. Vocabulary. Related to weather and	What should you do during an earthquake? What must you not do during a flood?			
27	27- IV	1/2. Stay safe and be prepared 3/4. What to do in	1 учебен час	Writing – Natural disasters message board.				Project „What to do in an emergency?“	

		an emergency?	Урок за упражнени я 1 учебен час	Listening. Reading – Fact finding; Newspaper article.	natural disasters; Precautions and safety.		
28	28- IV	<u>Unit 10</u> <u>Food</u> 1/2. There isn't any ice cream – countable and uncountable nouns	Урок за упражнени я	Speaking – about your favourite food; about quantity; ordering food; talking about shopping for food and prices. Writing – a food diary. Listening – children talking about school meals. Reading – school meals.	Grammar. Countable/ uncountable nouns; a/an, some/any; lots of/much/many; zero article; How much? How many?; and, but, too; Someone, anyone, no one, something/ anything/nothing. Vocabulary – food and drink, planning a picnic; ordering food food and drink, talking about quantity; Healthy or junk food; food diary; At the supermarket.	Matching and fill in. Read and listen. Work in pairs.	
29	29- V	3/4. How much fruit do you eat? – How much? How many?; and, but, too	Практическик и урок 2 учебни часа				
30	30-V	1/2 Talking about the future	Проверка на знания – Дискусия	Grammar. Vocabulary integrated skills (listening, speaking, reading, writing)	Оформяне на срочни и годишни оценки	Grammar and vocabulary test Skills test	
31	31- V	Skill Test					

32	32 - V	Skills revision						
33	33- VI	General revision						
34	34- VI	General revision						

Използвана литература:

1. **The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)**
2. **YOUR SPACE 2** – учебна система 6 клас на Cambridge University Press, одобрена от МОН със Заповед № РД 09-320/04.03.2014 г.
3. **MESSAGES 2** – учебна система 5-7. клас на Cambridge University Press, одобрена от МОН със Заповед № РД 09-317/05.03.2007 г
4. **CAMBRIDGE ENGLISH: Key (KET) for Schools** – Handbook for teachers for examination from January 2015 and official preparation materials
5. **CAMBRIDGE ENGLISH: Flyers (YLE Flyers) Handbook for teachers for Starters, Movers, Flyers and official preparation materials**
6. **Да знае повече английски в 6. клас** – учебно помагало, изд. Клет България ЕООД
7. **Essential Grammar in Use**, 4th Edition A1-B1, Cambridge University Press
8. **English Grammar in Use**, 3th Edition for intermediate students – silver version, Cambridge University Press

Разработил: Авушка Джамбака

ОУ "Св. Паисий Хилендарски"

с.Крайше,община Белица,област Благоевград,тел.074405-436,факс074405436, e mail:ou.kraishte@abv.bg

Утвърждавам:

Директор:

/Атидже Късова/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

за разширена подготовка по човекът и природата

VI клас

2023 – 2024 учебна година

Хорариум на избираемите учебни часове: 1,5/51

Изготвил:

(Елза Герзиева)

Уроци за нови знания	НЗ			11
Уроци за упражнения и практически дейности /лабораторни упражнения, дискусии, семинари, учебни екскурзии/	ПД /ЛУ, Д, С/			18
Уроци за обобщение и преговор	О			3
Уроци за контрол и оценка	К			2

ПЪРВИ УЧЕБЕН СРОК

№ по ред	Учебна седмица по ред/месец	Тема на урочната единица	Уроч на един ица за:	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми/или раздели	Забележка
1	2	3	4	5	7	8	9
Част I. Физични явления							
		1. Движение и сили					
1	1 – IX	1.1. Движение на телата Видове движения	НЗ	* описва движението като праволинейни и криволинейни (според траекторията);	<ul style="list-style-type: none"> ● разграничава видове движения, наблюдава и сравнява различни видове движения; ● участва в беседа; ● работи с учебника. 	Устна проверка	
2	2 – X	Скорост, път и време при равномерно движение	ПД	* пресмята скорост, път и време при равномерно движение на хора, животни и в транспорта;	<ul style="list-style-type: none"> ● измерва път и време и пресмята скоростта на движението; ● решава задачи и 	Формира-що оценяване на екипите	

3	3 – X	Основни правила за безопасна движение по пътищата	НЗ	* определя фактори за безопасно движение по пътищата и спазва изискванията за поведение на пешеходец на пътя.	<p>обосновава отговорите си;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● преминава от едни единици в други. <ul style="list-style-type: none"> ● прилага закона за пътя при равномерните движения – в примери от транспорта и безопасността на движението; ● участва в беседа; ● решава задачи и обосновава отговорите си. 	Устна проверка и оценка
4	4 – X	1.2. Видове сили Сили. Сила на тежестта и тегло на телата.	НЗ	* характеризира силата като физична величина с големина, посока и приложна точка.	<ul style="list-style-type: none"> ● илюстрира с примери действието на различни сили; ● характеризира силите с големина, посока и приложна точка; ● обяснява силата на тежестта и теглото с гравитационното привличане на телата към земната повърхност; ● решава задачи и обосновава отговорите си. 	Устна проверка и оценка
5	5 – X	Действие на сили	НЗ	* описва ролята на силите на триене при движението на човека, животните и превозните средства.	<ul style="list-style-type: none"> ● участва в беседа и описва различни примери от опити си за полезно и вредно триене (плуване); ● описва триенето при 	Устни индивидуални изпитвания

6	6 – XI	1.3. Лост и макара Приложение на лост и макара	ПД	<p>* посочва условията за уравнивяване на две сили;</p> <p>* обяснява с примери, че сили които не се уравнивяват, променят движението на телата.</p> <p>* описва предимствата, които получава човекът, когато използва лостове и макари и дава примери за приложението им в практиката и в природата.</p>	<p>животните и приспособленията им;</p> <ul style="list-style-type: none"> • обосновава отговорите си; • използва ресурсите на електронния учебник; • прави изводи. 	<p>Формира-що оценяване на екипите</p>	
7	7 – XI	1.4. Сили и налягане Натиск, налягане и плътност на телата.	НЗ	<p>* пресмята налягане чрез количествената връзка между силата на натиск и площта.</p> <p>* пресмята налягане плътност на тяло (вещество) с известна маса и обем;</p>	<p>разграничава натиск и налягане при твърди тела, газове и течности и пресмята налягане и плътност;</p> <ul style="list-style-type: none"> • участва в беседа и описва различни наблюдения от жизнения си опит; • работи с учебника и ресурсите на електронния 	<p>Устни индивидуални изпитвания</p>	

8	8 – XI	2. Електрични и магнитни явления Електрични сили в природата	С			<p>учебник.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● пресмята плътност; ● измерва плътността на течност и твърдо тяло ; ● решава задачи; ● работи с таблици; ● описва качествено чрез схеми, примери и опити зависимостта между силата на тежестта, силата на триене и изгласващата сила; ● работи с модели, прави изводи; ● попълва протокол; ● използва и работи с ресурсите в електронния учебник. 		
8	8 – XI	2. Електрични и магнитни явления Електрични сили в природата	С			<ul style="list-style-type: none"> * описва качествено механизма на наелектризиране на телата; * изброява примери за електрични явления в природата. 	<ul style="list-style-type: none"> ● участва в беседа; ● представя презентации за електрическите сили в природата. 	Оценка на презентативни умения
9	9 – XII	Магнитни сили. Да си направим електромагнит.	ПД			<ul style="list-style-type: none"> ● изследва опитно магнитните сили; ● изготвя електромагнит и наблюдава магнитното 	Оценка на практическата и екипна	

			помощта на електричен ток; * изследва действието на електромагнита.	действие на електричния ток; ● описва ролята на сърцевината в електромагнит-та; ● прави изводи, попълва протокол от наблюденията; ● работи в екип и обсъжда получените резултати.	работа
11	11 – XII	Градивни частици на веществата	* описва основните градивни частици на веществата: атоми, молекули и йони; * различава : атоми, молекули и йони по техните характеристики; * определя химичния елемент като атоми и йони с еднакъв брой протони в ядрото.	● описва основните градивни частици на веществата; ● групира веществата по вида на градивните им частици; ● работи с модели; ● работи с ресурсите на електронния учебник.	Оценка на индивидуалната и груповата работа
12	12 – XII	2. Вещества и химични реакции 2.1. Химични реакции Физични и химични свойства на веществата	* усвоява умения за опитно разпознаване на физичните свойства на веществата. * свързва химичните реакции с промяната на веществата; * описва условията за протичане на	● работи с таблици; ● изследва физични свойства на веществата по алгоритъм; ● попълва протокол; ● работи в екип, анализира и обобщава. ● извършва по инструкция опити за установяване на	Оценка на индивидуална и екипна работа

13	13 – XII	2.2 Кислород Получаване и свойства на кислорода	ЛУ	<p>химичните реакции.</p> <p>* описва състояние и характерни физични и химични свойства на кислорода (цвет, мирис, разтворимост във вода, взаимодействие с водород и метали);</p> <p>* записва с думи и представя със схеми химични реакции по дадено описание.</p>	<p>химични свойства;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● представя писмено по образец /в протокол/ резултатите от извършените експерименти; ● познава и прилага правила за безопасна работа с вещества в химична лаборатория; ● анализира наблюдаваното и прави изводи; ● работи в екип; 	Оценка от експериментална работа
----	----------	--	----	---	---	----------------------------------

14	14 – I	2.3. Водород – получаване и свойства	ЛУ	<p>* описва състояние и характерни физични и химични свойства на водород (цвет, мирис, разтворимост във вода, взаимодействие с кислород).</p> <p>* описва по-важните методи за получаване на водород (от вода и при взаимодействие на метал с киселина).</p>	<p>● извършва химични опити и означава съответните химични реакции с думи и модели;</p> <p>● изброява признаци и условия за протичане на химичните процеси;</p> <p>● обяснява връзката между свойствата на веществата и възможностите за употреба;</p> <p>● изработва схема за значението и приложението на водорода.</p>	Оценка от експерт-ментална и екипна работа
15	15 – I	2.4. Желязо Изследване на някои свойства на желязото	ЛУ	<p>* описва състояние и характерни физични и химични свойства на желязото;</p> <p>* описва условията за образуване на ръжда, вредата от нея;</p> <p>* описва значението на желязото за човешкия организъм.</p>	<p>● извършва химични опити по определена последователност и означава съответните химични реакции с думи и модели;</p> <p>● анализира наблюдаваното и прави изводи;</p> <p>● представя писмено по образец резултати от извършени експерименти /попълва протокол/;</p> <p>● описва качествено скоростта на химичните процеси.</p>	Оценка от индивидуална работа

16	16 – I	Вещества и химични реакции	К	* използва знания и демонстрира умения, свързани с очакваните резултати.	<ul style="list-style-type: none"> ● решава задачи; ● сравнява; ● разчита схеми; ● анализира; ● самооценява се; 	Контролна работа
17	17 – I	3. Значение и приложение на веществата и на химичните реакции Химични реакции в природата и в практическата дейност на човека	С	* описва процеси, които протичат в природата и практиката; * дава примери за химични процеси, които протичат с различна скорост; * дава примери за химични процеси, които протичат с отделяне или поглъщане на топлина.	<ul style="list-style-type: none"> ● умения да анализира; ● умения да презентира; ● работа в екип; ● изработва постери и брошури за опазване на околната среда. 	Оценка на проектна работа
18	18 – II	3.3. Опазване на околната среда Опазване на околната среда от замърсяване	О	* коментира ролята на човешката дейност за замърсяване на околната среда, както и отговорността на хората за нейното опазване и съхраняване.	<ul style="list-style-type: none"> ● работи в екип, обсъжда конкретни екологични проблеми; ● представя събраните данни за замърсяване на околната среда; ● представя проектите на екипите; ● самооценява се. 	Оценка на екипната работа

ВТОРИ УЧЕБЕН СРОК

19	19 – II	<p>1. Движение на веществата в организмите</p> <p>1. Движение на веществата в растителния организъм.</p> <p>2. Движение на веществата в животинския организъм .</p>	ЛУ	<p>* оценява значението на транспортната система за единството на обменните процеси в многоклетъчния организъм;</p> <p>* описва и обобщава по схема движението на вещества в животинския организъм.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● залага и отчита опити, доказващи възходящия ток; ● работи с микроскоп; ● разпознава по схема и обяснява проводящата система в растителния организъм; ● разпознава по схема кръвоносните системи при животните; ● попълва таблици; ● сравнява видовете кръвоносни съдове и функциите им. 	Оценка на експериментална работа
20	20 – II					
21	21 – II	<p>2. Живнени процеси при многоклетъчните организми</p> <p>2.1. Дразнимост и движение</p> <p>1. Дразнимост при животните. Нервна система.</p> <p>2. Дразнимост и движение при растенията</p>	НЗ	<p>* посочва и разграничава типовете нервна система;</p> <p>илюстрира с примери свойството дразнимост и видовете движения при животните;</p> <p>* описва видовете движения при растенията</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● работи с модели и снимки на различни типове нервна система; ● сравнява устройството на трите типа нервна система и го свързва с особеностите на животните; ● наблюдава и описва видовете движения; ● попълва таблица 	Оценка на умения за представяне на резултати
23	23 –II					

24	24 – II	1. Органи за движение на безгръбначните и гръбначните животни . 2. Опорно – двигателна система.	ИЗ	* описва видовете органи при животните. * описва частите на опорно-двигателната система	<ul style="list-style-type: none"> ● наблюдава и описва видовете органи за движения ● попълва таблица. 	Оценка на умения за представяне на резултати
25	25 – II	1. Движения на животните	ПД	* .описва видовете движения при животните.	<ul style="list-style-type: none"> ● наблюдава и описва видовете движения; ● попълва таблица . 	Оценка на практическа работа
26	26 – III	2.2 Размножаване 1. Същност и видове размножаване	ПД	* описва същността и видовете размножаване на организмите.	<ul style="list-style-type: none"> ● наблюдава и описва видовете размножавания; ● попълва таблица . 	

29	29 – III	3. Растеж и развитие 2. Растеж и развитие на животните.	ПД	* сравнява растежа и развитието; * сравнява видовете развитие и дава пример.	<ul style="list-style-type: none"> ● попълва таблици и схеми; ● участва в беседа; ● анализира и прави изводи 		
30	30 – III	2.3. Растеж и развитие 1. Растеж и развитие на растенията.	НЗ	* сравнява растежа и развитието; * сравнява видовете развитие и дава пример.	<ul style="list-style-type: none"> ● попълва таблици и схеми; ● участва в беседа; ● анализира и прави изводи 	Групови устни изпитвания по време на работата в час.	
31	31 – III	2. Основни жизнени процеси	О	* описва и сравнява основните жизнени процеса	<ul style="list-style-type: none"> ● участва в беседа; ● анализира и прави изводи ● попълва таблици и схеми; 		
32	32 – III	3. Движение на веществата в човешкия организъм 1.. Кръвоносна система. Кръвообращение	НЗ	* проследява по схема движението на кръвта в тялото;	<ul style="list-style-type: none"> ● участва в беседа и описва наблюденията от жизнения си опит; ● извлича информация; ● работи с ресурсите на електронния учебник . 	Устна проверка с оценка	

33	33 – III	2. Здравни познания и хигиена на кръвоносната система		*изброява фактори, които влияят неблагоприятно върху дейността на кръвоносната система на човека.		
34	34 – III	1. Болести и увреждания на кръвоносната система	НЗ	* описва видовете заболявания на кръвоносната система	<ul style="list-style-type: none"> ● участва в беседа; ● прави изводи; ● попълва таблици и схеми; ● проучва информация за болести на кръвоносната система 	Оценка от индивидуал на работа
35	35 –IV	1.Кръвоносна система	ЛУ	* описва и обобщава по схема движението на кръвта по кръвоносните съдове.	<ul style="list-style-type: none"> ● попълва таблици и схеми; ● проучва информация за болести на кръвоносната система. 	Групови устни изпитвания по време на работата в час.

36	36 –IV	<p>4. Жизнени процеси при човека</p> <p>4.1. Дразнимост и движение</p> <p>2. Нервна система</p>	НЗ	<p>* описва устройството и функциите на нервната система</p> <p>* проследява по схема пътят на информацията в човешкия организъм – рефлексната дъга.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● участва в беседа; ● прави изводи; ● попълва таблици и схеми 	Устна проверка с оценка	
37	37 –IV	2. Здравни познания за нервната система	НЗ	<p>* изброява фактори, които влияят неблагоприятно върху дейността на нервната</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● прави изводи; ● попълва таблици и схеми; ● проучва информация за 	Устна проверка с оценка	

38	38 –IV	1. Основни болести на нервната система	система на човека. * описва видовете заболявания на нервната система	болести на нервната система ● проучва информация за болести на нервната система.	Устна проверка с оценка	
39	39 –IV	1. Опорно-двигателна система.	* описва устройството и функциите на опорно-двигателната система;	● прави изводи; ● ползва таблици и схеми; ● проучва информация за болести на опорно-двигателната система	Устна проверка с оценка	

40	40 - V	1. Здравни познания и хигиена на опорно-двигателната система	* изброява фактори, които влияят неблагоприятно върху дейността и опорно-двигателната система на човека.	<ul style="list-style-type: none"> ● прави изводи; ● попълва таблици и схеми; ● проучва информация за болести на опорно-двигателната система 	Устна проверка с оценка
41	41 - V	2. Основни болести на опорно-двигателната система.	* посочва система от правила за здравословен живот.		
42	42 - V	1. Размножаване, растеж и развитие Полова система	* назовава органите на половата система на човека и изяснява значението им;	<ul style="list-style-type: none"> ● прави изводи; ● попълва таблици и схеми; ● проучва информация за болести на опорно-двигателната система 	

43	43 –V	2. Растеж и развитие на човека	* назовава етапите на растеж и развитие сравнява растежа и развитието сравнява видовете развитие и дава примери	<ul style="list-style-type: none"> • прави изводи; • попълва таблици и схеми; 	Устна проверка с оценка	
44	44 –V	1. Здравни познания и хигиена на половата система	* назовава органите на половата система на човека и изяснява значението им; * изброява правила за опазване на репродуктивното здраве	<ul style="list-style-type: none"> • участва в беседа; • прави изводи; 	Групови устни изпитвания	

45	45 – V	2. Основни болести на половата система			<ul style="list-style-type: none"> ● проучва информация за болести, предавани по полов път. 	
46	46 – V	1. Живнени процеси при човека	НЗ	<ul style="list-style-type: none"> * назовава органите на системите на човека и изяснява значението им; * изброява 	<ul style="list-style-type: none"> ● участва в беседа; ● отговаря на въпроси ,прави изводи; ● проучва информация , изготвя мултимедийна презентация по избрана тема 	<p>Групови устни изпитвания по време на работата в час.</p>
47	47 – V	2. Структура и живнени процеси на организмите	О	* Обобщава видовете живнени процеси на организмите		<p>Контролна работа</p>

48	48 – VI	Част IV. Единство на природа 1, Движения в неживата и жива природа	О	* аргументира твърдението за единството на неживата и живата природа;	<ul style="list-style-type: none"> ● търси и предлага информация от различни източници; ● изразява мнение; ● обсъжда и дискутира; ● работи в екип; 	Оценка на уменията да презентира и работата в екип.
49	49 – VI	2. Човекът и природата	оценява себе си като част от живата природа.	<ul style="list-style-type: none"> ● изработва постери; 		
50	50 – VI	1. Влияние на човека върху природата		<ul style="list-style-type: none"> ● усъвършенства уменията си за диалогично общуване; ● усъвършенства уменията си за презентиране; ● прави изводи 	Оценка на уменията да презентира и работата в екип.	

51	51 – VI	2. Как да опазим природата и да живеем в хармония с нея.					
----	---------	--	--	--	--	--	--

Изготвил: Елга Терзиева.....

(име, фамилия, подпис)

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценяването на знанията и уменията на учениците е в съответствие с предвидените в програмата очаквани резултати и дейности. Оценка се всеки ученик, като се оформят текущи, срочни и годишна оценка.

Формите на проверка са:

1. Устна проверка.

Критерии: постижение на очакваните резултати по теми.

2. Писмена проверка.

Критерии: постижение на очаквани резултати на равнище теми и на равнище учебна програма.

3. Проверка на практическите умения.

Критерии: постижение на очаквани резултати от област на компетентност „Наблюдения, експерименти, изследване“.

Предвид същността на природните науки, които са в основата на учебния предмет *човекът и природата*, се препоръчва особено място и внимание да бъдат отделени на проверката и оценката на практическите умения.

Ученикът трябва предварително да е информиран за критериите и системата за оценяване на постиженията му.

Съотношение при формиране на срочна и годишна оценка	
Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	~ 40%
Оценки от контролни работи	~ 30%

Оценки от други дейности (домашни работи, лабораторни упражнения, семинари, работа по проекти и др.)	~ 30%
--	-------

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Учебната програма по *човекът и природата* за разширена подготовка в шести клас е насочена към формиране на:

- *математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите* (анализиране и аргументиране на основни понятия, свързани с процеси, закономерности и свойства на неживите и живите тела, единството в природата и значението на науката за опознаване на околната среда; изследване, регрупиране, разделяне, проектиране, преценяване, избиране, оценяване, проверяване на процеси, вещества и организми; изследвания при спазване на правила за безопасна работа; създаване на модели, схеми, графики, таблици; използване на данни за анализиране и аргументиране на информация за екологични проблеми);
- *умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт* (оценяване на рисковете от собственото поведение за личното здраве и околната среда; използване на знания за структури и процеси в човешкото тяло и за превенция на здравето при избор на решение в конкретни ситуации; инициране на дейности, насочени към опазване на личното здраве и на околната среда);
- *умения за учене* (използване на правила, подпомагащи познавателния процес; самонаблюдаване и упражняване на самоконтрол при изпълняване на дидактически задачи; самостоятелно оценяване на информация от различни източници, дискутиране на проблеми, работа в екип – планиране на дейности, изразяване на мнение и формулиране на решения);

- *компетентности в областта на българския език* (развиване на техниката на четене и писмената култура на учениците; обогатяване на езиковата им култура чрез използване на специфична терминология; развиване на умения за работа с различни видове текст (научен, научно-популярен) и различаването им, за извличане на съществена информация от учебник, научно-популярни статии и други източници, за работа с речник на чуждите думи в българския език и терминологичен речник; създаване на текст в устна или писмена форма – описание, съобщение, есе, план, протокол с резултати и изводи от експериментална дейност и др. при спазване на правоговорните и правописните правила; усъвършенстване на уменията за диалогично общуване при обсъждане на съвместна дейност, изразяване на мнение и др.)
- *дигитална компетентност* (умения за търсене, събиране, обработване и представяне на информация, за създаване на компютърни модели);
- *социални и граждански компетентности* (умения за общуване, за критично и съзидателно мислене при вземане на решения; проявяване на толерантно отношение и приемане на различни гледни точки при обсъждания и дискусии);
- *инициативност и предприемчивост* (умения за планиране, организиране и управление на познавателна дейност).
- *културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество* (създаване на модели, макети и постери и др.).

Изготвил: .Елза Терзиева...

(име, фамилия, подпис)